

СПЕЦІАЛЬНИЙ РЕЖИМ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ю. Л. ЯКУБЕНКО, кандидат економічних наук
(Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет)

Анотація. На сьогодні аграрії мають певні переваги у сплаті податків, адже зважаючи на особливості ведення сільського господарства, Міністерство фінансів України розробило спеціальний режим оподаткування – сплата фіксованого сільськогосподарського податку. Мета статті – розкрити особливості спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських підприємств. У ході дослідження особливостей оподаткування аграрних підприємств було виокремлено переваги фіксованого сільськогосподарського податку. Сплата фіксованого сільськогосподарського податку для сучасних аграріїв – це можливість знизити податкове навантаження на них.

Ключові слова: оподаткування, спеціальний режим, сільськогосподарські підприємства, фіксований сільськогосподарський податок.

Особливого значення для сільськогосподарських підприємств набуває фіксований сільськогосподарський податок, який являє собою особливий типовий механізм оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.

Особливості спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських підприємств відкривають праці таких вітчизняних авторів, як М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь, А. М. Калацька, О. О. Баранік, В. Я. Плаксієнко, Л. М. Пісьмаченко, Є. І. Рябий.

Метою запровадження цієї податкової форми є необхідність зменшення податкового тиску на сільськогосподарських товаровиробників галузі та суттєво спростити податкові відносини.

Фіксований сільськогосподарський податок – це спеціальний режим прямого оподаткування доходів від ведення сільськогосподарського виробництва.

Згідно зі ст. 301.1 Податкового кодексу України платником фіксованого сільськогосподарського податку можуть бути сільськогосподарські підприємства, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий рік дорівнювала або перевищувала 75 %.

Однак слід пам'ятати, якщо аграрне підприємство утворюється шляхом злиття, приєднання, перетворення, поділу або виділення

згідно з відповідними нормами Цивільного кодексу України, то норма щодо дотримання частки сільськогосподарського товаровиробництва, яка дорівнювала або перевищувала 75 % за попередній податковий рік, поширюється на:

- усіх осіб окремо, які зливаються або приєднуються;
- кожному окрему особу, утворену шляхом поділу або виділення;
- особу, утворену шляхом перетворення [5, с. 377].

Також платниками фіксованого сільськогосподарського податку можуть бути:

- сільськогосподарські підприємства утворені шляхом злиття або приєднання в рік утворення, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий рік всіма підприємствами, які беруть участь у їх утворенні, дорівнювала або перевищувала 75 %;
- сільськогосподарські підприємства утворені шляхом перетворення платника податку в рік перетворення, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий рік, дорівнювала або перевищувала 75 %;
- сільськогосподарські підприємства утворені шляхом поділу або виділення з наступного року, якщо частка сільськогосподарського

товаровиробництва, отримана за попередній податковий рік, дорівнює або перевищує 75 %;

- новоутворені сільськогосподарські підприємства з наступного року, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий рік, дорівнювала або перевищувала 75 %.

Слід врахувати, що платниками фіксованого сільськогосподарського податку не можуть бути такі аграрні підприємства:

- сільськогосподарські підприємства, понад 50 % доходу яких отримано від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продукції її переробки; декоративних рослин (за винятком зрізаних квітів, вирощених на угіддях, які належать сільськогосподарському товаровиробнику на праві власності або надані йому в користування, та продуктів їх переробки), диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра (крім хутрової сировини);

- сільськогосподарські підприємства, що виробляє підакцизні товари, крім виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції;

- сільськогосподарські підприємства, які станом на 1 січня звітного року мають податковий борг, крім безнадійного податкового боргу, що виник унаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин) [1].

Для набуття і підтвердження статусу платника фіксованого сільськогосподарського податку сільськогосподарським підприємствам достатньо щороку до 20 лютого подати до контрольного органу за місцем знаходження підприємства або контрольному органу за місцем розташування земельної ділянки такий перелік документів:

- загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, із яких справляється податок;

- звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки;

- розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва;

- відомості про наявність земельних ділянок.

Сільськогосподарські підприємства, утворені протягом року шляхом злиття, приєднання або перетворення, подають протягом 20 календарних днів місяця, що настає за місяцем його утворення, до контрольних органів за своїм місцезнаходженням і за місцем розташування земельних ділянок декларацію з податку за період від дати утворення до кінця поточного року для набуття статусу платника податку, а також усіх прав і обов'язків щодо погашення податкових зобов'язань або боргів, які передані йому як правонаступнику [3].

Довідка про набуття або підтвердження статусу платника фіксованого сільськогосподарського податку видається протягом 10 робочих днів із дати подання сільськогосподарським товаровиробником податкової декларації або заяви контрольним органом за місцезнаходженням такого платника (місцем перебування на податковому обліку).

Також досить важливо визначити дохід сільськогосподарських підприємств, який вони отримують від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції, включає доходи, отримані від:

- реалізації продукції рослинництва, що вироблена на угіддях, які належать сільськогосподарському товаровиробнику на праві власності або надані йому в користування, а також продукції рибництва, зібраної, розведеної, вирощеної у внутрішніх водоймах (озерах, ставках і водосховищах), та продуктів її переробки на власних підприємствах або орендованих виробничих потужностях;

- реалізації продукції рослинництва на закритому ґрунті та продуктів її переробки на власних підприємствах або орендованих виробничих потужностях;

- реалізації продукції тваринництва і птахівництва та продуктів її переробки на власних підприємствах або орендованих виробничих потужностях;

• реалізації сільськогосподарської продукції, що вироблена із сировини власного виробництва на давальницьких умовах, незалежно від територіального розміщення переробного підприємства.

У разі якщо сільськогосподарське підприємство утворюється шляхом злиття, приєднання, перетворення, поділу або виділення, то у рік такого утворення до суми, отриманої від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки (крім підакцизних товарів, за винятком виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції), включаються також доходи, отримані протягом останнього податкового періоду від надання супутніх послуг:

• збирання врожаю, його брикетування, складування, пакування та підготовки продукції до збуту (сушіння, обрізування, сортування, очистка, розмелювання, дезінфекція (за наявності ліцензії), силосування, охолодження), що надається покупцю такої продукції сільськогосподарським виробником (з моменту набуття права власності на таку продукцію за договором до дати її фактичної передачі покупцю);

• догляду за худобою і птицею, які надаються їй покупцю сільськогосподарським виробником (із моменту набуття права власності на таку продукцію за договором до дати її фактичної передачі покупцю);

• зберігання сільськогосподарської продукції, що надається їй покупцю сільськогосподарським виробником (із моменту набуття права власності на таку продукцію за договором до дати її фактичної передачі покупцю);

• відгодівлі та забою свійської худоби і птиці, що надається їй покупцю сільськогосподарським виробником (з моменту набуття права власності на таку продукцію до дати її фактичної передачі покупцю) [2].

Об'єктом оподаткування фіксованим сільськогосподарським податком для сільськогосподарських підприємств є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень) і земель водного

фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що є власністю аграрних підприємств або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди.

При цьому базою оподаткування для сільськогосподарських підприємств є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена станом на 1 липня 1995 р., для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) – нормативна грошова оцінка одного гектара землі в області, проведена станом на 1 липня 1995 р.

Розмір ставок фіксованого сільськогосподарського податку з одного гектара сільськогосподарських угідь і земель водного фонду визначається в залежності від категорій (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках до бази оподаткування):

• для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди) – 0,15;

• для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах і на поліських територіях, – 0,09;

• для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах і на поліських територіях) – 0,09;

• для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах і на поліських територіях, – 0,03;

• для земель водного фонду – 0,45;

• для ріллі, сіножатей, і пасовищ, що є власністю сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди – 1,0 [4].

Сільськогосподарські підприємства самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному контроль-

ному органу за місцезнаходженням платника фіксованого сільськогосподарського податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за встановленою формою.

Сплачується фіксований сільськогосподарський податок щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах:

- I квартал – 10 %;
- II квартал – 10 %;
- III квартал – 50 %;
- IV квартал – 30 %.

Проте, якщо протягом податкового періоду у платника фіксованого сільськогосподарського податку змінилася площа сільськогосподарських угідь і земель водного фонду через набуття чи втрату на неї права власності або користування, такий платник зобов'язаний:

- уточнити суму податкових зобов'язань із податку на період із дати набуття чи втрати такого права до останнього дня податкового року;
- подати протягом 20 календарних днів місяця, що настає за звітним періодом, контрольним органам за місцезнаходженням платника фіксованого сільськогосподарського податку та місцем розташування земельної ділянки декларацію з уточненою інформацією про площу земельної ділянки, а також відомості про наявність земельних ділянок і їх нормативну грошову оцінку.

Перевагою цього спеціального режиму оподаткування – сплата податку частинами в залежності від сезонності виробництва, що є досить актуальним зважаючи на особливості ведення сільського господарства. Також скорочення податкового навантаження шляхом виключення сплати таких податків і зборів:

- податку на прибуток підприємства;
- земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільського господарства);
- збору за спеціальне використання води;
- збору за впровадження деяких видів підприємницької діяльності (щодо впровадження торговельної діяльності).

ЛІТЕРАТУРА

1. Войнаренко М. П. Податковий облік і аудит : підручник / М. П. Войнаренко, Г. В. Пухальська. – Київ : ВЦ «Академія», 2009. – 376 с. – Серія «Альма-матер».

Voinarenko M. P. Podatkovyi oblik i audyt : pidruchnyk / M. P. Voinarenko, H. V. Pukhalska. – Kyiv : VTs «Akademii», 2009. – 376 s. – Serii «Alma-mater».

2. Левицька С. О. Звітність підприємств : підручник / Левицька С. О., Лебедзевич Я. В., Осадча О. О. – Острого : НУ «Острозька академія», 2012. – 230 с.

Levytska S. O. Zvitnist pidpriemstv : pidruchnyk / Levytska S. O., Lebedzevych Ia. V., Osadcha O. O. – Ostroh : NU «Ostrozka akademii», 2012. – 230 s.

3. Максимова В. Ф. Взаємозв'язок облікових підсистем: методологічний аспект : монографія / Максимова В. Ф., Артюх О. В. – Одеса : ОНЕУ, 2012. – 187 с.

Maksimova V. F. Vzaiemozv'iazok oblikovykh pidsystem: metodolohichni aspekt : monohrafiia / Maksimova V. F., Artiukh O. V. – Odesa : ONEU, 2012. – 187 s.

4. Облік у механізмі реалізації ефективного управління : монографія / за наук. ред. проф. В. Ф. Максимової. – Одеса : ОНЕУ, 2012. – 318 с.

Oblik u mekhanizmi realizatsii efektyvnoho upravlinnia : monohrafiia / za nauk. red. prof. V. F. Maksimovoi. – Odesa : ONEU, 2012. – 318 s.

5. Податковий кодекс України // Все про бухгалтерський облік. – 2014. – № 19–20. – 450 с.

Podatkovyi kodeks Ukrainy // Vse pro bukhalterskyi oblik. – 2014. – № 19–20. – 450 s.

Ю. Л. Якубенко, кандидат экономических наук (Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет). **Специальный режим налогообложения сельскохозяйственных предприятий.**

Аннотация. На сегодня аграрии имеют определенные преимущества в уплате налогов, ведь учитывая особенности ведения сельского хозяйства, Министерство финансов Украины разработало специальный режим налогообложения – уплата фиксированного сельскохозяйственного налога. Цель статьи – раскрыть особенности специального режима налогообложения сельскохозяйственных предприятий. Рассматривая особенности налогообложения аграрных предприятий, мы выделили преимущества фиксированного сельскохозяйственного налога. Уплата фиксированного сельскохозяйственного налога для современных аграриев – это возможность снизить налоговую нагрузку.

Ключевые слова: налогообложение, специальный режим, сельскохозяйственные предприятия, фиксированный сельскохозяйственный налог.

Yu. Yakubenko, Cand. Econ. Sci. (Dnepropetrovsk state agrarian-economics university). **Special regime of taxation of agricultural enterprises.**

Summary. At present, farmers have certain advantages in paying taxes, because despite the peculiarities of Agriculture Ministry of Finance of Ukraine has developed a special tax regime – fixed agricultural tax. To reveal the features of special tax treatment of agricultural enterprises. Looking at specific taxation farms are allocated benefits of the fixed agricultural tax. Fixed agricultural tax for modern farmers - an opportunity to reduce the tax burden on them.

Keywords: tax, a special regime, the farms, the fixed agricultural tax.